

K. Starzyński, P. Świąder, M. Wróbel

Wyskoć, st. 2, gm. Kościan, woj. leszczyńskie, AZP 60-26/52

Informator Archeologiczny : badania 31, 127-128

1997

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

jajowatymi. Brzuśce popielnic, przeważnie silnie chropowaczone, pozbawione były ornamentów, jedynie kilka naczyń zdobionych było ornamentem rytym, umieszczonym na styku brzuśca i szyjki. Niektóre naczynia zdobione były guzami. Wśród przystawek dominowały czerpaki i misy. Natrafiano również na naczynia miniaturowe (niektóre zdobione głęboko rytymi ornamentami geometrycznymi). Wszystkie odkryte groby datować można na okres halsztacki C-D.

Chałupa kultury pomorskiej miała kształt prostokąta o zaokrąglonych narożnikach, a w przekroju niecki zagłębionej w całość na około 70 cm. W narożnikach chałupy znajdowały się słupy. Wewnątrz znaleziono fragment łyżki glinianej, fragment paciorka szklanego, kości zwierzęce oraz kilkaset ułamków ceramiki, w większości fragmentów brzuśców naczyń o powierzchni chropowaczonej. Zrekonstruowano jedno naczynie o baniastym brzuścu, chropowatej powierzchni, z wysoką stożkową szyjką, oddzieloną od brzuśca rzędem okrągłych dołków. Na podstawie materiału ceramicznego obiekt ten można datować na wczesny okres lateński.

Jamy zaliczone do kultury przeworskiej miały owalne kształty i wymiary od 60 do 120 cm. Wypełniska ich stanowił piasek o ciemnoszarej lub brunatnej barwie. Wewnątrz jam znajdowano liczne ułamki ceramiki oraz fragmenty kości zwierzęcych. Obiekty datować można na późny okres lateński i okres wpływów rzymskich.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego

Wyniki badań zostaną opublikowane w wydawnictwie „Acta Universitatis Lodzensis Folia Archaeologica”.

Badania będą kontynuowane.

WYSKOĆ, st. 2, gm. Kościan, woj. leszczyńskie, AZP 60-26/52

- ślady osadnictwa kultury pucharów lejkowatych (neolit)
- cmentarzysko kultury pomorskiej (okres halsztacki D — okres lateński C)
- osada (?) z wczesnego średniowiecza (faza C-D)

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzona jesienią przez mgr. mgr. K. Starzyńskiego, P. Świądra, i M. Wróbla (P.U. „Ferrum” Leszno-Trzebiny”). Finansowane przez PSOZ. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 9 arów.

Przebadano zagrożony obszar stanowiska, sprawdzono skarpy wybierzyska oraz wykonano sondáže w części wschodniej (w części północnej znajduje się pole uprawne, część zachodnia jest zalesiona).

Obiekty odkryto jedynie w południowej partii stanowiska, u podstawy stoku doliny Rowu. W większości były one źle zachowane, uszkodzone w wyniku procesów erozyjnych oraz prac rolnych. Odslonięto 24 obiekty: 15 ludności kultury pomorskiej, 2 wczesnośredniowieczne, 7 o nieokreślonej funkcji. Fragmenty 21 naczyń kultury pucharów lejkowatych odkryto na złożu wtórnym, w większości w obiekcie 12 (jama wczesnośredniowieczna). Materiał neolityczny (4 artefakty krzemienne) znaleziono ponadto w warstwie ornej i podglebiu. Z kulturą pomorską związanych było 14 grobów oraz palenisko. Groby stanowią południowo-wschodnią peryferię rozległego cmentarzyska, zniszczonego w partii środkowej (powierzchnia stanowiska wynosi około 3,5 ha). Odkryte pochówki to pochówki jamowe, ciało-palne, popielnicowe. Trzy z nich miały skrzyniową konstrukcję jamy, która pokryta była kamiennym „płaszczem”. Pozostałe to pochówki jamowe, popielnicowe, z brukiem kamiennym nad jamą, która niekiedy miała lico obłożone kamieniami (quasi-komorę). Groby były głównie jednopochówkowe, tylko sporadycznie dwu-, trzypochówkowe. Oprócz szczątków ludzkich rejestrowano fragmenty kości zwierzęcych. Standardem było skromne wyposażenie zmarłych w przedmioty z materiałów nieorganicznych, zachowane najczęściej w zdeformowanej postaci. Były to fragmenty brązowych spiralek (w trzech grobach), fragment brązowej bransolety z graniastego drutu, kabłąk żelaznej zapinki/szpili z łabędzią szyjką (?), fragment żelaznej szpili, stopione paciorki z niebieskiego szkła, kamienny rozcieracz. W obiekcie 19 w konstrukcji skrzyni użyte zostały trzy żarna nieckowate (jedno na pokrywę, dwa na podstawę komory). Elementy wyposażenia odkryto w ośmiu grobach, w trzech odkryto więcej niż jeden element. Na podstawie analizy form naczyń możemy zaliczyć do grupy A wg Krzyżaniaka (naczynia gruszkowate, naczynia z wysoką szyjką). Jedną z trzech popielnic

z obiektu 20 zaliczono do popielnic twarzowych. Chronologicznie groby ludności kultury pomorskiej możemy datować na okres halszacki D — okres lateński C (około 500-350 p.n.e.).

Wyróżniono dwa obiekty wczesnośredniowieczne (12 i 13), które pierwotnie tworzyły jeden zespół funkcjonalny: część mieszkalną - szałas, część gospodarczą - jama z paleniskiem. Na podstawie analizy formalno-stylistycznej ceramiki naczyniowej wydatowano je na fazę C-D wczesnego średniowiecza w Wielkopolsce.

W efekcie tegorocznych badań zażegnano niebezpieczeństwo zniszczenia zagrożonej partii stanowiska. Doraźnej kontroli należy poddawać pozostałe jego partie, tym bardziej, że figuruje ono w rejestrze dóbr kultury (nr 1573 dla woj. leszczyńskiego). Nadal zagrożone są: część północna i wschodnia, leżące na gruntach rolnych, w mniejszym stopniu część zachodnia, obecnie zalesiona. W przypadku podjęcia próby zmiany sposobu użytkowania gruntów (obecnie rolnych), na których znajdują się pozostałe obiekty, należy zakazać stworzenia w tym miejscu żwirowni. Jedyną słuszną decyzją byłoby zalesienie tego obszaru.

Materiały przechowywane są w Trzebiniach koło Leszna. Elementy konstrukcyjne skrzyni z ob. 19 i 20 zostały przewiezione także do Trzebin, w celu ich zrekonstruowania w przypałacowym parku.

WYSZEMBORK, st. II, gm. Mrągowo, woj. olsztyńskie, AZP 21-69/18

- osada kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (wczesna epoka żelaza)
- miejsce kultu kultury kurhanów zachodniobałtyjskich (wczesna epoka żelaza)
- ślady osadnictwa wczesnośredniowiecznego

Ratownicze badania wykopaliskowe, przeprowadzone w dniach od 30 lipca do 23 sierpnia przez dr. Adama Walusia i mgr. Marcina Gładkiego (Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego). Finansowane przez Instytut Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego. Kolejny sezon badań. Przebadano 7 arów.

Kontynuowano badania w południowej i południowo-wschodniej części stanowiska.

Odsłonięto pozostałości ośmiu obiektów archeologicznych, z których 5 pochodzi z wczesnej epoki żelaza, pozostałe wiążąc należy z okresem wpływów rzymskich oraz okresem wędrówek ludów. Spośród obiektów z wczesnej epoki żelaza wyróżnić można pojedyncze, owalne palenisko o wymiarach 2 x 3 m i miąższości 0,5 m. W obiekcie tkwiło 10 dobrze zachowanych naczyń oraz bardzo liczne kości zwierzęce, a także pojedynczy paciorek szklany. Pozostałe obiekty stanowią pozostałości bliżej nieokreślonych zabudowań. Do najciekawszych należy nieregularny w planie obiekt o wymiarach 4 x 3,5 m i miąższości do 1,1 m, zawierający w części przyspągowej pozostałości około 40 naczyń. Z wypełniska obiektu pozyskano paciorek szklany oraz przęślik. Z pozostałych obiektów oraz warstwy wyeksplorowano ponadto 2 przęśliki oraz liczne przedmioty żelazne. W południowej części stanowiska kontynuowano badania otaczającego osadę rowu i uchwycono jego granice. Obiekt odsłonięto na odcinku 25 m. W części wschodniej natrafiono na uchwyconą już w poprzednim sezonie warstwę zapływiskową, zawierającą przemieszany pod względem kulturowym i chronologicznym materiał. W części południowej uchwycono skraj warstwy kulturowej o miąższości do 0,3 m, związanej z osadnictwem wczesnośredniowiecznym. W wyniku przeprowadzonych badań ostatecznie rozpoznano układ przestrzenny obiektów. Stwierdzono, iż koncentrują się one w regularnych odstępach wzdłuż otaczającego osadę rowu. Pozyskano dużą ilość charakterystycznego materiału ceramicznego, pozwalającego zawęzić datowanie stanowiska do pierwszej połowy III fazy rozwojowej kultury kurhanów zachodniobałtyjskich. Odkrycie kolejnych nietypowych obiektów zdaje się ostatecznie potwierdzać, że odbywały się tu praktyki kultowe.

Materiały i dokumentacja przechowywane są w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Wyniki badań zostaną opublikowane w „Światowicie”, roczniku Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego.

Badania będą kontynuowane.